

פסוקים לפורים

פרק ט

טו ויקהלו היהודיים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחודש אדר ויהרגו בשושן שלש מאות איש ובבנה לא שלחו את-ינדם: טז ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמד על-נפשם ונוח מאיביהם ונהרג בשנאייהם חמשה ושבעים אלה ובבנה לא שלחו את-ינדם: יז ביום-שלשה עשר לחודש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: יח והיהודיים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בתמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: יט על-כן היהודים הפרוזים הישבים בערי הפרוזות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלות מנות איש לרעהו: כ וכתב מרדכי את-הדברים האלה וישלח ספרים אל-כל-היהודים אשר בכל-מדינות המלך אמשורוש הקרובים והרחוקים: כא לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום-תמשה עשר בו בכל-שנה ושנה: כב פתמים אשר-נחו בהם היהודים מאויביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלות מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים:

כו על-כן קראו לימים האלה פורים על-שם הפור על-כן על-כל-דברי האגרת הזאת ומה-ראו על-ככה ומה הגיע אליהם: כז קימו וקבלו [וקבלו] היהודים עליהם ועל-זרעם ועל כל-הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל-שנה ושנה: כח והימים האלה נזכרים ונעשים בכל-דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא-יסוף מזרעם:

חג פורים

מסכת מגילה פרק ראשון

א מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. כרפיץ המקפין חומה מימות יהושע בן נון, קורין בחמשה עשר. כפרים ועירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר. פעמים בזה ופעמים בזה, כמו שהולך ומפרש:

מימות יהושע בן נון קורין בט"ו. שכתוב [אסתר ט, יט] על כן היהודים הפרזים עושים את יום י"ד, ומזה שהפרזים בי"ד מוכרח שהמוקפין בט"ו.

ומימות יהושע, לומדים דרך גזירה שוה מפרזי פרזי, כתוב כאן היהודים הפרזים וכתוב שם [דברים ג, ה] לבד מערי הפרזי, מה שם מימות יהושע אף כאן מימות יהושע. ותקנו שהכרכים המוקפים חומה מימות יהושע, אע"פ שאין להם חומה עכשיו יקראו בט"ו כמו שושן, כדי לחלוק כבוד לא"י שהיתה חרבה בימי מרדכי ואסתר, כדי שיהיו קוראים כבני שושן ויחשבו כאילו הם כרכים המוקפים אע"פ שהם עתה חרבים, ויהיה זכרון לא"י בנס זה. ולפי שיהושע התחיל להלחם בעמלק תחלה, וכתוב [שמות יז, יד] כתוב זאת זכרון בספר ושם באזני יהושע, לפיכך הזכירו מימות יהושע:

אלא שהכפרים מקדימין. כלומר מאחר שמוקפים קוראים בט"ו ושאינ מוקפים בי"ד הכל בכלל, וכיצד מוצאים שוב י"א וי"ב וי"ג? אלא שהכפרים נתנו להם רשות להקדים קריאתן ליום הכניסה, יום ב' בשבת שלפני י"ד, או ה' בשבת, שהן יום הכניסה, שהכפרים מתכנסים בעיירות למשפט, לפי שב"ד יושבים בב' וה' בתקנת עזרא. או, מתכנסים הכפרים לעיירות בב' וה' לשמוע קריאת התורה. והכפרים אינם בקיאים כל כך לקרוא וצריכים שיקראנה להם אחד מבני העיר, ולא הטריחום חכמים לחזור ולבא ביום י"ד, כדי שיהיו פנויים ביום פורים להספיק צרכי סעודת פורים לבני העיירות. ומצאו לדבר זה רמז מן המקרא, שכתוב [אסתר ט, לא] לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם, ואם לא תקנו מרדכי ואסתר אלא י"ד וט"ו הכתובים במקרא, הפסוק היה אומר בזמנם, למה כתוב זמניהם? לומדים מזה עוד ב' זמנים אחרים חוץ מאותם הכתובים במגילה, וי"ג לא צריך פסוק לרבות שיהיה ראוי לקריאה, שעיקר הנס בו היה, שבו נקהלו להנקם מאויביהם בין בשושן בין בשאר מדינות, על כרחך לא מרבה הפסוק אלא י"א וי"ב. ואין לומר שמרבה ט"ז וי"ז שלאחר י"ד וט"ו הכתובים במגילה, שהרי כתוב בפסוק [שם] ולא יעבור:

חג פורים

מסכת מגילה פרק ראשון

ב כיצד, חל להיות יום ארבעה עשר בשני, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בחמישי, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות ומקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת, כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה, ומקפות חומה למחר. חל להיות אחר השבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה [מתורגם]

חל להיות. י"ד. **בערב שבת.** עירות ומוקפים קוראים בו ביום. שאין קריאת מגילה בשבת, גזירה שמא [אולי] ימלנה בידו ויעבירה ד' אמות ברשות הרבים, ואם יאחרנה עד אחד בשבת יהיה כבר י"ו, והתורה אמרה ולא יעבור. ואע"פ שבני הכרכים קוראים המגילה ב"ד כשחל מ"ו להיות בשבת, מ"מ אין קוראים ויבא עמלק אלא בשבת שהוא יום מ"ו, ומפמירים פקדתי, ושואלים ודורשים בהלכות פורים כל אותה שבת. וסעודת פורים, יש אומרים שעושים אותה ביום י"ד שבו קוראים את המגילה, ויש אומרים שמאחרים אותה לאחר השבת. וכך משתמע מהירושלמי, שסעודת פורים שחל להיות בשבת מאחרים ולא מקדימים. ולכל הדעות אין עושים אותה בשבת:

חל להיות. י"ד. **אחר השבת** באחד בשבת, כפרים מקדימים ליום הכניסה. שהוא י"א. וזה שהקילו חכמים לבני הכפרים להקדים ליום הכניסה, היא רק בזמן שישראל שרויים על אדמתם ושלוחי בית דין יוצאים להודיע מתי קידשו ב"ד החדש ומתי הפסח נקבע. אבל בזמן הזה שהעם מסתכלים בקריאת המגילה ומונים ממנה שלשים יום לפסח, אם יקדימו הכפרים קריאתם הרי יעשו הפסח לסוף ל' יום של קריאה, ונמצאו אוכלים חמץ בימים אחרונים של פסח, לפיכך אין קוראים אותה אלא בזמנה:

חג פורים

מסכת מגילה פרק ראשון

ג איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה בטלנים. פחות מכאן, הרי זה כפר. באלו אמרו, מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל, מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין (ולא מאחרין), מתרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים. אמר רבי יהודה, אימתי, מקום שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי, אין קורין אותה, אלא בזמנה:

פירוש רבינו עובדיה מברטנורה (מתורגם)

עשרה בטלנין. של בית הכנסת, שבטלים ממלאכתם ונזונים משל צבור, כדי להיות מצויין תמיד בשעת התפילה

בבית הכנסת:

אלו אמרו. בזמנים של מגילה אמרו מקדימים אם חל זמן קריאתה בשבת:

אבל זמן עצי הכהנים והעם. שהיו משפחות לישראל שקבועים להם ימים בכל שנה להביא עצים למקדש

לצורך המערכה, ומביאים קרבן עצים עמהם עולות נדבה, אם חל להיות בשבת מאחרים ליום מחר:

ותשעה באב. והוא הדין שאר תעניות, אם חל א' מהן להיות בשבת:

וחגיגה. אם חל י"ט בשבת דוחים שלמי חגיגה למחר, שהרי יש לה תשלומים כל ז'. וכן הקהל את העם, שהיה

המלך קורא בספר משנה תורה, וכל העם חייבים לבא ולהביא את טפם, כמו שכתוב (דברים לא, יב) האנשים

והנשים והטף, ובשבת אי אפשר ודוחין אותו למחר:

ולא מקדימין. שעדיין לא הגיע זמן חיובם:

ותשעה באב, שאין מקדימים זמן פורענות (דאקדומי פורענותא לא מקדמינן):

חג פורים

הלכות פורים - מבוסס על קצוש"ע סימן קמ - קמב

1. משנכנס אדר, מרבים בשמחה. וישראל שיש לו דין ודברים עם גוי, ישפט עמו באדר.
2. ביום ארבעה עשר לחדש אדר, הוא פורים. ואם חל פורים ביום ראשון, מקדימים להתענות ביום החמישי.
3. לכבוד המגילה, יש ללבוש בגדי שבת מבערב.
4. נוהגים לתן קדם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, זכר למחצית השקל שהיו נותנים באדר לצרף קרבנות הצבור.
5. חוב כל אדם, בין איש בין אשה, לשמע קריאת המגילה בלילה וביום. וגם את הקטנים חייבים לחנך אותם שישמעו קריאת המגילה. ומכל מקום לא יביאו לבית-הכנסת קטנים ביותר, שמבלבלים דעת השומעים.
6. מצוה מן המבחר לשמוע את המגילה בבית-הכנסת במקום שיש רב אנשים, משום שברב עם הדרת מלך. ולכל הפחות ישתדל לשמע אותה במנון עשרה.
7. מנהג בכל ישראל, שהקורא אינו קורא מתוך מגילה כרוכה, אלא פושט אותה וכופלה דף על דף כמו אגרת, מפני שנקראת אגרת הפורים.
8. הקורא את המגילה, בין ביום בין בלילה, מברך לפניו שלש ברכות, על מקרא מגילה, שעשה נסים, ושהחיינו. ולאחר קריאתה, כורכה בלה ומניחה לפניו, ומברכים ברכת הרב את רבנו וכו'.

חג פורים

9. הקורא את המגילה, צריך לבון להוציא את כל השומעים. וגם השומע צריך לבון לצאת ולשמע כל תבה ותבה.

10. עיר שהיא מקפת חומה מימות יהושע בן-נון, קוראים בה בחמשה עשר.

11. חיב כל אדם לשלוח לכל הפחות לאדם אחד שתי מנות, שכתוב, ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מתנות לאחד. וכל המרבה לשלוח מנות לרעים, הרי זה משבח.

12. כל אדם אפלו עני שבישראל המקבל צדקה, חיב לתן לכל הפחות שתי מתנות לשני עניים, מתנה אחת לכל אחד, שכתוב, ומתנות לאביונים, שזה שתי מתנות לשני עניים.

13. גם הנשים חיבות במשלוח מנות ומתנות לאביונים.

14. חייבים לאכול ולשתות ולשמוח בפורים. גם בליל ארבעה עשר ישמח וירבה קצת בסעודה. עקר הסעודה מצותה שתהא ביום, שכתוב, ימי משתה.

דברי חז"ל לפורים

1. אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל,

לפיכך הקדים שקליהם (מחצית השקל) לשקליו, היינו דכתיב באחד באדר משמיעין על

השקלים. (ילקוט שמעוני אסתר ג.)

כי תשא יא וידבר י-הוה אל-משה לאמר: יב כי תשא את-ראש בני-ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לי-הוה בפקד אתם ולא-יתהו בהם נגף בפקד אתם: יג זה יתנו כל-העבר על-הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לי-הוה: מגילת אסתר ט אם-על-המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשקול על-ידי עשי המלאכה להביא אל-גנזי המלך:

2. שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור

בליה? אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, אם כן

שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו! אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני

שהשתחוו לצלם, אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר? אמר להם הם לא עשו אלא

לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים (מגילה יב.)

מושגים לפורים

מושגים מהמשניות

1. כַּרְבִּין תִּמְקַפֵּין חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן

2. שְׁתֵּכֶפְרִים מְקַדִּימִין לְיוֹם תְּכַנִּיֶּסָה

3. גִּזְרָה שְׂמָא (אולֵי) יִטְלַנָּה בִּידוֹ וְיַעֲבִירָנָה ד' אֲמוֹת בְּרֵשׁוֹת הַרְבִּים

4. 'ולא יעבור'

5. אַקְדוּמֵי פּוֹרְעָנוֹתָא לֹא מְקַדְמִינָן (אִין מְקַדְמִים זְמַן פּוֹרְעָנוֹת)

מושגים לפורים

מושגים מהלכות פורים

1. משנכנס אדר מרבים בשמחה

2. זכר למחצית השקל

3. ברוב עם הדרת מלך

4. ימי משתה

מושגים מדברי חז"ל

1. גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המון לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים

שקליהם (מחצית השקל) לשקליו (ילקוט שמעוני אסתר ג)

כי תשא יא וידבר י-הוה אל-משה לאמר: יב כי תשא את-ראש בני-ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לי-הוה בפקד אתם ולא-יתהוה בהם נגף בפקד אתם: יג זה יתנו כל-העבר על-הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לי-הוה: מגילת אסתר ט אם-על-המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כפר-כסף אשקול על-ידי עשי המלאכה להביא אל-גנזי המלך:

2. מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? מפני שנהנו

מסעודתו של אותו רשע - מפני שהשתחוו לצלם, (מגילה יב).